

Arkivsak: 200401212

Arkivkode: 113

Saksbeh: Håkon Kleven

Saksgang	Møtedato
Omsorgskomite	25.04.2005
Oppvekstkomite	25.04.2005
Eldrerådet	25.04.2005
Bydelsutvalget	02.05.2005

BUDSJETT 2005 - VURDERING AV RAMMER OG TILTAK FOR BUDSJETTBALANSE

Bakgrunn:

Etter behandling av månedsrapport pr februar i bydelsutvalgets møte den 14. mars ble det vedtatt følgende tillegg i bydelsdirektørens forslag til vedtak: "Bydelsdirektøren fremmer egen sak i BU-møte 2. mai med forslag til tiltak for å bringe balanse i bydelens økonomi."

Saksframstilling:

Årsprognose pr mars 2005

Bydelsdirektøren fremla i sin månedsrapport pr februar et prognostisert merforbruk for 2005 på 4,9 mill kroner. Merforbruket var i all hovedsak knyttet til tre forhold; kjøp av sykehjemsplasser, økonomisk sosialhjelp og hjemmetjenesten. Samlet utgjorde disse områdene en negativ prognose på 10,9 mill kroner før fradrag for avsatte reservemidler på 6,6 mill kroner.

Etter at mars nå er avsluttet er det innenfor kjøp av sykehjemsplasser at prognosen er betydelig forverret og utgjør 10 mill kroner. Bydelen har så langt ikke klart å redusere sine kjøp av plasser i tråd med de planer som ble lagt i budsjettet og ligger på samme nivå som ved årsskifte. Med samme avgangsnivå som i 2004 vil bydelen frigjøre 18 kjøpsplasser i løpet av året i motsetning til plantall på 24. Dette vil gi en betydelig økt utgift men kan bli bedre og verre avhengig av den faktiske avgangen.

Innenfor økonomisk sosialhjelp har den negative årsprognosen økt fra -3,7 mill kroner til -4,6 mill kroner. De tiltak som har vært satt i gang har så langt ikke hatt noen effekt på den økonomiske utbetalingen. I lys av prosjektet "gjennomgang og evaluering av sosialtjenesten" settes det i gang flere nye tiltak for å få en mer effektiv bruk av tiltaksmidlene og reduksjon av utgiftene innenfor område.

Hjemmetjenesten har vært grundig gjennomgått siden februar-rapporteringen. Så langt viser prognosen en forbedring på 0,4 mill kroner til -1,8 mill kroner.

Felles for de områdene som har negative prognoser er at oppfølgingsarbeidet vil bli intensivert. For bestillerkontoret og sosialtjenesten vil det bli avholdt ukentlige rapporteringsmøter for å sikre gjennomføring og oppfølging av tiltakene som skisseres i saken.

Arbeidet med saldering og tiltak

Med utgangspunkt i omfanget og konsekvensene av den senere tids utvikling innenfor kjøp av sykehjemsplasser, har bydelen ikke kommet tilstrekkelig i gang med tiltak som kan bringe bydelens økonomi i balanse. Det videre arbeidet vil kreve en grundig gjennomgang med tjenestestedene, de ansatte og deres organisasjoner for å sikre en god og gjennomarbeidet prosess. Dette betyr ikke at alle tiltak og eventuelle innsparinger blir utsatt i påvente av et slikt arbeid. Aktiviteter og tiltak som ikke har kommet i gang som forutsatt eller på annen måte ikke er benyttet som forutsatt så langt i år, vil fortløpende bli vurdert.

Sak om saldering av budsjettet med nødvendige tiltak for å bringe bydelens økonomi i balanse legges frem for bydelsutvalget i juni.

Bydelsdirektøren legger i denne saken frem en beskrivelse av den aktivitet og de planer som avdelingene jobber med for å begrense den negative utviklingen og for mulig å bedre de fremlagte prognosene jf. månedsrapporten pr mars 2005.

Budsjett 2005

I bydelens budsjett for 2005 ble det skissert følgende hovedområder for innsparinger og saldering av budsjettet;

- reduksjon i kjøp av institusjonsplasser innenfor sykehjem og barnevern
- etablering av lokale barnvernstiltak
- styrking av korttidstilbudet på egne sykehjem
- helårseffekt av stillingsreduksjoner i 2004
- effektivisering, reduksjon i stillinger og aktiviteter

Det står videre at *”Den største aktivitetsendringen i budsjettforslaget er knyttet til barnevern og til sykehjemsplasser, hvor det samlet foreslås å redusere kjøp av institusjonsplasser tilsvarende ca 15 mill kroner. Reduksjonen i kjøpte plasser kompenseres med økt bemanning og etablering av egne tilbud tilsvarende 4 mill kroner. I tillegg legges det opp til en endring i hvordan tjenesten skal prioritere sine ressurser for at dette skal være mulig å gjennomføre.”*

Sentrale aktivitetsplaner knyttet til den snuoperasjon som er planlagt og beskrevet i budsjettet er følgende aktivitetsplaner:

Pleie og omsorg

- Øke antall korttidsplasser i egen bydel fra 64 til 93.
- Alle korttidsplasser/rehabiliteringsplasser skal være i egen bydel.
- Redusere måltall for kjøp av sykehjemsplasser utenfor bydelen med 30 plasser.

Barnevern

- Barnevernet deltar aktivt i utviklingen av hensiktsmessige hjelpetiltak, i samarbeid med bydelens øvrige hjelpetiltak.

- Det etableres to nye fosterhjem for akuttberedskap.
- 1 årsverk engasjement tiltakskonsulent omgjøres til fast stilling, med formål styrking av lokalbaserte tiltak.

Sosialtjenesten

- Kvalifiseringsteamet skal til enhver tid ha oppfølging av 100 klienter. 40 % av brukerne skal ha egen inntekt etter 4 mnd og 60 % skal ha inntekt etter 8 mnd
  - Av 60 STA*-deltakere skal 50 ha egen inntekt innen 01.11.2005
  - 70 % av nye sosialhjelpsklienter skal være økonomisk selvhjulpne etter 4 mnd.
  - 9 rusmisbrukere i rusinstitusjon skal søkes inn i statlige behandlingsopplegg
- (*samarbeid Sosial, Trygd, Aetat)

Avdeling barn og unge

I budsjett 2005 er det beskrevet flere strategier som har som mål å redusere kostnadene i barnevernet. En av strategiene er etablering av egne korttids fosterhjem som alternativ til akutt plasseringer eksternt. En annen strategi er økt vekt på lokale tiltak og etablering av lokale tiltakskjeder rundt aktuelle klienter.

Barnevernet har, i samsvar med budsjettvedtak, etablert 2 nye korttids fosterhjem som alternativ til eksterne akutt plasseringer. Bydelen har med dette 3 slike fosterhjem. Dette gir de forventede besparelser.

Hovedstrategien, i samsvar med føringer fra Oslo kommune sentralt, var økt vekt på lokalebaserte tiltak og tiltak i hjemmet. Dette er foreløpig ikke kommet i gang i det omfang som var forutsatt. Det ble bl.a. opprettet stilling for tiltakskonsulent i barnevernet. Stillingen ble besatt i mars 2005. Forventet effekt av stillingen, gjennom direkte arbeid i hjemmet og i lokalbaserte tiltak, vil gradvis komme på plass med etablering av avtaler om tiltak i hjemmet og lokalmiljøet rundt enkeltungdom.

Det er igangsatt et arbeid der målet er å etablere lokale tiltakskjeder for minimum 6 klienter. I denne forbindelse vurderes 8-10 aktuelle kandidater. 4 av disse er i dag i eksterne tiltak, de øvrige er klienter i en situasjon der de tradisjonelt ville blitt vurdert plassert i eksterne tiltak. Det dreier seg om unge i alderen 14 til 18 år. For enkelte vil det grunnet omsorgssituasjonen være uaktuelt å bo hjemme, noen vil trenge aktivitetstilbud, som skole, jobb eller arbeidstrening.

Målet er lokale tiltakskjeder som samlet sett representerer god kvalitet. Det er en forutsetning at en i disse sakene samarbeider bredt, med klar ansvarsfordeling, konkrete handlingsplaner og konkrete mål. Aktuelle aktører kan, i tillegg til barnevernet, være skolen v/sosiallærer, utekontakten, sosialtjenesten, psykiatrisk sykepleier/ psykolog, politiet e.a. Det er etablert samarbeidsmodell som ivaretar denne typen samarbeid.

For å få fullverdige tiltakskjeder vil vi etablere lokale hybler med oppfølging for enkeltklienter. Alternativt vil vi etablere bolig med 3-4 hybler der brukerne blir godt fulgt opp. Utgifter til dette dekkes innenfor vedtatt budsjett.

Likeledes vil vi etablere arbeidstreningbase. Dette er i tråd med bydelens plan for psykisk helsearbeid. Tiltaket finansieres med tilleggsmidler bydelen har fått til psykisk helsearbeid for barn og unge.

Effekten av satsingen er usikker i og med at det i flere av sakene kreves samtykke fra de det gjelder. I enkelte av sakene vil det ta tid å avvikle nåværende avtaler. Derfor arbeides det parallelt med flere saker.

Det er en forutsetning at det en henter inn gjennom å avvikle avtaler for eksterne tiltak bidrar til budsjettballanse.

Avdeling voksne og familier

Tiltak for å redusere behov for økonomisk sosialhjelp

Bydelsdirektøren opprettet i februar et prosjekt: ”Gjennomgang og evaluering av sosialtjenesten”. Med utspring i mandatet for prosjektet er det etablert flere arbeidsgrupper som arbeider med tiltak på ulike plan for å styrke sosialtjenesten. Sak legges fram for BU i juni.

Et av punktene i mandatet for prosjektet er å foreslå tiltak for å redusere behov for økonomisk sosialhjelp. Tiltak er iverksatt fortløpende for å sikre raskest mulig effekt og dreier seg om å styrke ledelse, få klarhet i ansvars- og funksjonsdeling, utvikling av gode styringsdata og å styrke klientrettet arbeid. Prosjektarbeidet har så langt resultert i følgende konkrete tiltak:

Tiltak for å styrke ledelse, styring og kontroll

- Merkantile ressurser er trukket ut av de sosialfaglige teamene, og det er beordret inn en person som merkantil leder.
- Iverksatt grundigere kartlegging av klientdata for å få bedre oversikt over hvem nysøkere er, og oversikt over hovedproblemområder i oppfølgingsteamet.
- Iverksatt grundigere systematisering, samt hyppigere kontroll og oppfølging av aktivitetsmål. Økonomiavdelingen bistår med utvikling av bedre styringsverktøy.
- Innskrenking av vedtaksfullmakter. Sosialsjef har vedtaksfullmakt på pliktmessige ytelser til livsopphold iht lov om sosiale tjenester § 5-1 og på skjønnsmessige ytelser etter lov om sosiale tjenester § 5-2. Vedtaksfullmakt iht til lovens 5-1 kan delegeres til stedfortreder.
- Tydeliggjøring av ansvars- og funksjonsdeling mellom sosialsenteret (bestiller) og tiltakssenteret (utfører).

Forventet effekt av tiltakene:

Sosialfaglige teamledere styrer personalressursene mest mulig inn mot direkte klientrettet arbeid. Sosialfaglige teamledere frigis tid til kartlegging av klientdata, oppfølging av klientarbeidet og utvikling av kompetanse hos saksbehandlerne.

Bedre oversikt over klienter, problemområder, vedtak og bedre styring og kontroll av aktivitetsmål.

Tiltak for å styrke klientrettet arbeid

- Prioritere førstegangssøkere, hovedprioritet på unge søkere. Forventet effekt: unngå å rekruttere nye langtidsklienter.
- Styrke kartlegging og rekruttering av klienter til sysselsettings- og kvalifiseringstiltak. Forventet effekt: Få oversikt over effekt av kvalifiseringstiltak i bydelen og Aetat.

- Prioritere arbeidet med å sikre introduksjonsdeltakere annen inntekt. Forventet effekt: introduksjonsdeltakere skal være uavhengige av økonomisk sosialhjelp.
- Redusere antall klienter på døgnovernattingssteder. Forventet effekt: Flere klienter i ordinære boliger, behandlingsinstitusjoner og omsorgs- og rehabiliteringsinstitusjoner.
- Redusere antall langtidsklienter, prioritering av 20 langtidsklienter til introduksjonsordning. Forventet effekt: færre langtidsklienter
- Flere klienter på timeavtaler i oppfølgingsteamet. Forventet effekt: saksbehandlere blir bedre kjent med klientene. Økt brukermedvirkning. Redusert antall søknader og vedtak.

Rehabilitering og omsorg

Tiltak i hjemmetjenesten.

Det er nedsatt en ”arbeidsgruppe” bestående av økonomisjef, avdelingssjef, spesialkonsulent og bydelsoverlege. Gruppen har i et par uker observert rutiner, logistikkhåndtering og organisering i hjemmetjenesten. Dette har skjedd i tett samarbeid og forståelse med lederne i basene.

Arbeidsgruppen har sett på ”innetiden”, det vil si administrativ tid/indirekte brukertid, for å se om rutinene er svært ulike, hva fungerer bra og hva fungerer mindre bra, kan noe gjøres på mer effektive måter.

Den største utfordringen for tjenesten dreier seg om logistikk: å tilpasse oppdragene knyttet til nærmere 2000 brukere i forhold til bruken av ca 200 årsverk. Dette gjelder ikke minst i forhold til nye brukere og/eller endring av vedtak.

Det må tas hensyn til

- geografi
- riktig kompetanse
- turnusen – hvem er på jobb
- primærkontakt
- tid på døgnet hvor det er behov for tjenesten, etc.

På bakgrunn av det arbeidsgruppen har observert, og på bakgrunn av erfaringene i de forskjellige gruppene og basene, blir lederne nå samlet for å bli enige om videre tiltak.

Merforbruket er i hovedsak knyttet til en av basene og en må vurdere

- om oppgavene er skjevt fordelt mellom basene
- om det skyldes organisering og fordeling av arbeidet
- om rutinene bør endres

Lederne vil nå få hjelp til å finne verktøy som kan bedre styringen i forhold til arbeidsfordeling, logistikk og rutiner.

Kjøp av sykehjemsplasser

For at bydelen skal lykkes med de innsparinger som er planlagt er det av avgjørende betydning at det kjøpes færre sykehjemsplasser utenfor bydelen samtidig som kapasiteten internt i bydelen utnyttes maksimalt.

- De sykehjemsplassene som kjøpes i dag vil bli avviklet så snart de blir ledige

- Nye avtaler skal ikke inngås med mindre det er et ønske fra pasienten å få plass et annet sted, jfr fritt sykehjemsvalg. Det er grunn til å forvente en naturlig avgang på slike kjøpte plasser på *minst* 2 pr. mnd i gjennomsnitt, ut fra tidligere erfaringer.
- Resultatene i forhold til hvor mange kjøpte plasser som benyttes vil bli fulgt opp ukentlig.
- Det må unngås at pasienter sendes fra sykehus til venteplasser (Furuset eller Ammerudlunden) når sykehuset vil skrive dem ut. En må enten finne plass i egen bydel eller gi tilstrekkelig hjelp i hjemmet, slik at vedkommende kan komme hjem.
- Det settes i gang et prosjekt med innsatsteam som skal gi spesiell og ekstra hjelp i hjemmet i en overgangsfase for personer som kommer hjem fra sykehus/korttidsopphold i sykehjem. Dette skal skje i tett samarbeid med den ordinære hjemmetjenesten, som vil fortsette oppdraget på vanlig måte etterpå.
- Det vil bli sendt brev til pasienter tilhørende bydelen som er i sykehjem i andre bydeler og kommuner, med *tilbud* om å få plass i bydelen.
- En økning av egne plasser blir vurdert, og vil eventuelt måtte iverksettes uten store ekstra kostnader.

Vedtak på bestillerkontoret

Det vil bli laget nye og felles kriterier for flere typer vedtak på bestillerkontoret. Det vil bli prioritert strengt ut fra at behovene er forskjellige.

Dette vil føre til en viss reduksjon i nivået og frekvens på hjelp for noen, men også romsligere tiltak i andre tilfeller der dette for eksempel kan føre til at en kan klare seg lengre hjemme.

Bydelsdirektørens vurderinger

Den negative prognosen tilsier at det skulle legges frem forslag til innstramminger. Bydelsdirektøren er av den oppfatning at det nå jobbes intensivt innfor fagavdelingene med å etablere og igangsette gode rutiner for effektiv og rasjonell drift av tjenesten. Det har vært viktig at dette arbeidet har kunnet fortsette med uforminset styrke. Videre trengs det mer tid for å få gjennomført en god og grundig prosess som inkluderer bydelens tjenesteleder, ansatte og deres organisasjoner. Dette for å sikre forankring av nødvendige tiltak og aktivitetsendringer. Tiden frem til fremleggelse av salderingssaken vil bli brukt til grundig gjennomgang av samtlige tjenesteområder for å se på muligheter for å frigjøre midler slik at aktivitetsendringene blir færrest mulig.

Etter orientering om saken i arbeidsutvalget mandag 18.04. ble det foreslått at saken i sin nåværende form fremlegges til bydelsutvalget til orientering i og med den ikke inneholder konkrete forslag til inndekning eller aktivitetsendringer.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Sak vedrørende vurdering av rammer og tiltak for budsjettbalanse tas til orientering.

Tove Stien
bydelsdirektør

Håkon Kleven
avd. sjef økonomi og plan